

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसँग सम्बन्धित आ.व. ०७८/७९

बैशाखदेखि असारसम्मका अद्यावधिक सूचना

(सूचनाको हक सम्बन्धि ऐन, २०६४ को दफा (५) को उपदफा (३) र (४) को प्रयोजनका लागि)

(अ) निकायको स्वरूप र प्रकृति :-

सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको विकास तथा विस्तारका लागि सञ्चार मन्त्रालयको स्थापना वि.सं. २०२८ साल साउन १ गते भएको हो। प्रशासन सुधार सम्बन्धी वि.सं. २००९ सालको प्रतिवेदनले निर्माण र सञ्चार मन्त्रालय स्थापना गर्न सुझाव दिएअनुरूप सो मन्त्रालयको स्थापना भएको पाइन्छ। कार्य विभाजन नियमावली, २०२४ ले सूचना तथा प्रसार मन्त्रालयको व्यवस्था गरेको थियो भने सञ्चारलाई यातायात, सञ्चार र जलविद्युत मन्त्रालयमा राखेको थियो। प्रशासन सुधार आयोग, २०२५ ले सूचना र प्रसारण क्षेत्रलाई गृह, पञ्चायत तथा सूचना प्रसार मन्त्रालय बनाउन सिफारिस गरेको थियो। वि.सं. २०२६ सालमा निर्माण, सञ्चार र यातायात मन्त्रालय स्थापना भएको देखिन्छ। वि.सं. २०२८ सालमा छुट्टै सञ्चार मन्त्रालय स्थापना भएकोमा प्रशासन सुधार आयोग, २०४८ को सिफारिस बमोजिम तत्कालीन सञ्चार मन्त्रालयलाई सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयमा परिवर्तन गरिएको थियो। नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम साबिक सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयमा सूचना प्रविधि क्षेत्र समेत थप गरी मन्त्रालयको नाम सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय कायम गरिएको छ।

(आ) निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार :-

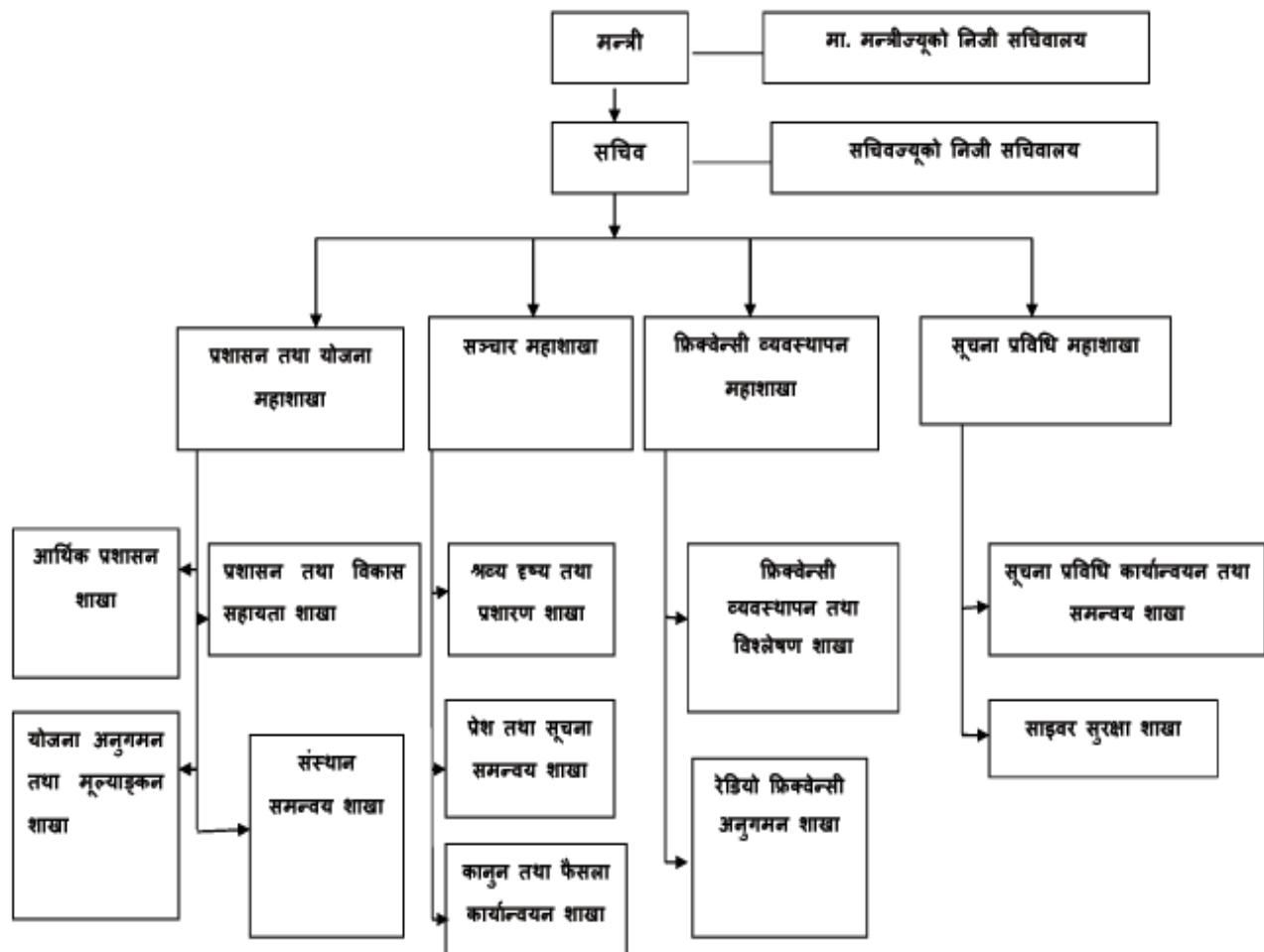
नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छन् :-

- सञ्चार तथा सूचना, दूरसञ्चार, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- दूरसञ्चार र प्रसारण फ्रिक्वेन्सी बाँडफाँट, शुल्क निर्धारण र नक्साङ्कन, प्रयोगको अनुमति, नवीकरण र नियमन,
- सूचना र सञ्चार प्रविधिसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, प्रवर्द्धन र नियमन,
- माइक्रोवेभ प्रणालीको विस्तार, ब्यान्डविथको अन्तर्राष्ट्रिय कनेक्टिभिटी र रेडियोयन्त्र प्रयोग,
- रेडियो, टेलिभिजन, छापा सञ्चार र समाचार संस्थासम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,

- राष्ट्रियस्तरका रेडियो, टेलिभिजन, प्रसारण संस्था र बहुवितरण प्रसारण प्रणालीको अनुमति, नवीकरण र नियमन,
- विदेशी टेलिभिजन च्यानलको डाउनलिङ्क,
- अनलाइन मिडियासम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- श्रमजीवी पत्रकारको न्यूनतम पारिश्रमिक सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- सार्वजनिक प्रसारण, छापा र प्रसारण संस्था सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- स्वदेशी तथा नेपालबाट प्रसारण गरिने विदेशी छापा प्रकाशन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- राष्ट्रिय विज्ञापन नीति र मापदण्ड,
- हुलाक सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, सञ्चालन र नियमन,
- हुलाक टिकट प्रकाशन, भण्डारण तथा अभिलेख व्यवस्थापन,
- धनादेश सेवा, हुलाक बचत बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय डाँक लेखा व्यवस्थापन,
- चलचित्र र सिनेमा हलसम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- सुरक्षण मुद्रण,
- नेपाल राजपको मुद्रण, वितरण तथा अभिलेख,
- पत्रपत्रिका सम्बन्धी आचारसंहिता,
- भू-उपग्रहको उपयोग,
- सूचना प्रविधिको प्रवर्द्धन, राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र र सूचना प्रविधि पार्क,
- साइबर सुरक्षा, राष्ट्रिय सूचना आयोग,
- प्रेस काउन्सिल, केन्द्रीय प्रेस रजिस्ट्रार, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण र चलचित्र विकास बोर्ड,
- मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धि, सम्झौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय,
- मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन,
- नेपाल इन्जिनियरिङ सेवाको इलेक्ट्रोनिक एण्ड टेलिकम्युनिकेसन इन्जिनियरिङ समूह सञ्चालन ।

(इ) निकायको सङ्गठन संरचना :-

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको संगठन संरचना

(ई) दरबन्दी तेरिज (श्रेणी अनुसार) :-

क्र. सं.	पद	श्रेणी	सेवा	समूह उपसमूह	स्वीकृत दरबन्दी	पूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	सचिव	विशिष्ट श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा		१	१	-	
२	सहसचिव	रा.प.प्रथम श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	२	२	-	
३	प्रमुख टेक्नीकल अफिसर	रा.प.प्रथम श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा	इलेक्ट्रोनिक्स एण्ड टेलिकम	१	१	-	
४	सहसचिव प्रा.	रा.प.प्रथम श्रेणी	विविध		१	१	-	
५	उप सचिव	रा.प. द्वितीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	६	६	-	
६	उपसचिव प्रा.	रा.प.द्वितीय श्रेणी	विविध		२	२	-	
७	उपसचिव (कानून)	रा.प.द्वितीय श्रेणी	नेपाल न्याय सेवा/कानून	कानून	१	१	-	
८	उपसचिव (लेखा)	रा.प.द्वितीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	१	-	
९	वरिष्ठ प्राविधिक अफिसर	रा.प.द्वितीय श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा	इलेक्ट्रोनिक्स टेलिकम	२	२	-	
१०	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	१४	१४	-	
११	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	लेखा	१	१	-	
१२	कानून अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	न्याय	कानून	१	०	१	
१३	कम्प्युटर इन्जिनर	रा.प.तृतीय श्रेणी	विविध		४	४	-	
१४	इलेक्ट्रोनिक इन्जिनियर	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा	इलेक्ट्रोनिक एण्ड टेलिकम्युनिकेशन इन्जिनियरिङ	५	४	१	
१५	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय श्रेणी	नेपाल विविध सेवा		१	१	-	
१६	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	११	११	-	
१७	लेखापाल	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	१	-	

क्र. सं.	पद	श्रेणी	सेवा	समूह उपसमूह	स्वीकृत दरबन्दी	पूर्ति	रिक्त	कैफियत
१८	टाइपिस्ट ना.सु.	वेग अनुसार	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	२	२	-	१
१९	इलेक्ट्रो सहायक	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा	इलेक्ट्रोनिक्स एण्ड टेलिकम	२	१	१	
२०	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं. प्रथम श्रेणी	नेपाल विविध सेवा		४	४	-	३*
२१	भारी सवारी चालक	श्रेणी विहिन			१	१	-	
२२	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन			७	७	-	७*
२६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	नेपाल प्रशासन सेवा	सामान्य प्रशासन समूह	१४	१४		१४*
	हाल कायम रहेको कूल दरबन्दी संङ्ख्या				८५	८२	३	

* - करार सेवाबाट पूर्ति गरिएको, १ — रिक्त पद माग गर्न नपाइने

(उ) महाशाखा र शाखाहरूको कार्यविवरण :-

(क) प्रशासन तथा योजना महाशाखा :-

- मन्त्रालय र अन्तर्गतको कर्मचारी प्रशासन र सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतको जनशक्ति योजना र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- सञ्चार, सूचना, सूचना प्रविधि, दूरसञ्चार, हुलाक, मुद्रण, चलचित्र आदि सम्बन्धी वार्षिक योजना कार्यक्रम र बजेट सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- दूरसञ्चार, हुलाक, मुद्रण सम्बन्धी नीति र कानून तर्जुमा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- आवधिक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासंग सम्बन्ध, सम्पर्क, समन्वय, सहायता सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय सम्बद्ध आयोग, प्राधिकरण, संस्थान, बोर्ड, समिति आदिको समन्वय, सहजीकरण, नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको आर्थिक र प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- कर्मचारीहरूको कार्यविवरण सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको विषयसँग सम्बन्धित सेवा, समूह, उपसमूहको सञ्चालन।

(ग) प्रशासन तथा विकास सहायता समन्वय शाखा :-

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारी प्रशासन र सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- मन्त्रालयका लागि आवश्यक सामानहरूको आपूर्ति गर्ने तथा जिन्सी व्यवस्थापन गर्ने।
- मन्त्रालयका राजपत्र अनंकित र श्रेणीविहीन कर्मचारीहरूको काम सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने।
- जनसम्पर्क, सोधपुछ, गुनासो व्यवस्थापन र दर्ता चलानीको व्यवस्था मिलाउने।
- मन्त्रालयमा रहेका सरकारी सम्पत्तिको संरक्षण, मर्मत, सम्भार तथा उचित प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने।
- संवैधानिक आयोग, संसदीय समिति, सतर्कता केन्द्र आदिबाट प्राप्त उजुरीहरूको व्यवस्थापन गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभागहरूको जनशक्ति विकास तथा संगठनात्मक सुधार सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग फोकल प्वाइन्टको रूपमा सम्पर्क राखी काम गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा अन्य दातृसंस्थाबाट सहायता उपलब्धि सम्बन्धी काम मन्त्रालयका अन्य शाखासँग आवश्यक समन्वय गरी गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय वा अन्य विदेशी संघ संस्थासँग सम्बन्धित महाधिवेशन, सम्मेलन, गोष्ठी, सेमिनार आदिमा नेपालको सहभागीता सम्बन्धी तयारी कार्य गर्ने।

- सञ्चार क्षेत्रमा विभिन्न किसिमका उपलब्ध सहयोग/सहायताको विवरण तयार गरी अद्यावधिक राख्ने।
- विभिन्न मुलुकका दूरसञ्चार, सूचना प्रविधि, हुलाक र प्रसारण सम्बन्धी प्रशासनबाट सोधिएका विषयहरूको जानकारी र माग हुने विवरणहरू उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित सेवा, समूह, उपसमूह सञ्चालन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- अन्य शाखामा नपरेको मन्त्रालय सम्बन्धी कार्य गर्ने।

(२) संस्थान समन्वय शाखा :-

- मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्बद्ध विभाग, संस्थान तथा समितिहरूको समन्वय, सहजीकरण, अनुगमन, नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय र सम्बद्ध विभाग, संस्थान, बोर्ड, प्राधिकरण, समिति, कम्पनी आदि र सम्बद्ध सेवा प्रदायकहरूका लागि आवश्यक पर्ने विदेशी मुद्रा, आयात, भन्सार तथा बिक्रीकर छुटसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय सम्बद्ध निकायका अध्यक्ष, कार्यकारी प्रमुख, सदस्यहरूको मनोनयन, नियुक्ति, कार्यसम्पादन करार सम्बन्धी काम गर्ने।
- मन्त्रालय सम्बद्ध संस्थान, बोर्ड, प्राधिकरण, समिति, कम्पनी आदिको फोकल शाखाको रूपमा कार्य गर्ने।

(३) योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा :-

- सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रम, बजेट तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- विभिन्न योजनाहरूको प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- योजनाको उपलब्धिबारे तयार पारिएको प्रतिवेदनलाई नियमित रूपमा समीक्षा तथा मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने।
- मन्त्रालय, विभाग र संस्थानबाट सञ्चालित आवधिक योजनाहरूका कार्यान्वयनको अनुगमन प्रतिवेदन गर्ने।
- विभिन्न निकायबाट प्राप्त नीतिको मस्यौदा उपर राय/प्रतिक्रिया दिने।
- सूचना तथा सञ्चार सम्बद्ध विषयको तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अद्यावधिक गर्ने।
- अनुगमन मूल्याङ्कनको वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गराई कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन गर्ने।

(४) आर्थिक प्रशासन शाखा :-

- साधारण र विकासतर्फको अनुमानित बजेट तयार गर्ने।
- साधारण बजेटको बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी पत्र र बजेट बाँडफाँट तयार गरी स्वीकृत गराई पठाउने।
- विकास बजेटतर्फ कार्यक्रम स्वीकृत भएपछि बजेट बाँडफाँट गर्न सहयोग पुऱ्याइ स्वीकृत कार्यक्रम, बजेट बाँडफाँट एवं स्रोत व्यवस्था खुलाई अख्तियारी पठाउने।

- केन्द्रीयस्तरको अभिलेख राख्ने र आर्थिक विवरण तयार गर्ने।
- बजेट निकासा, रकमान्तर, निकासा खर्च, लेखापरीक्षण गराउने र बेरुजु फछ्योट सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- राजस्व र धरौटीको अभिलेख राख्ने।
- दातृराष्ट्र/दातृसंस्थासँग भएको सम्झौताको आधारमा प्राप्त हुनुपर्ने नगद र वस्तुगत सहायता सम्बन्धी कार्य गर्ने।

(ख) सञ्चार महाशाखा :-

- प्रेस र आमसञ्चार सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रेस र आमसञ्चार माध्यमहरूलाई सहयोग, समन्वय सहजीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रव्यदृश्य प्रसारण, विज्ञापन, चलचित्र सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सञ्चार उद्योग, चलचित्र उद्योगलाई प्रोत्साहन, छुट सुविधा सिफारिस सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- चलचित्र जाँच र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।

(१) श्रव्यदृश्य तथा प्रसारण शाखा :

- चलचित्र जाँचपास र प्रदर्शन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- केन्द्रिय चलचित्र जाँच समितिको सचिवालयको कार्य गर्ने।
- चलचित्र प्रदर्शन सम्बन्धी संघ, संस्था, उद्योग, फर्म दर्ता गर्न सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गर्ने।
- रेडियो तथा टेलिभिजन प्रसारण सम्बन्धी कार्यहरूमा नीतिगत तथा कार्यक्रमगत समन्वय गर्ने।
- प्रसारण संस्थाहरूलाई विदेशी मुद्रा सटही सुविधा दिने।
- भन्सार महशुल कर छुट सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- प्रसारण संस्थाबाट हुने विज्ञापन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- रेडियो र टेलिभिजनको प्रसारण, प्रवर्द्धन र विकास सम्बन्धी संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
- विदेशी डकुमेन्ट्री/चलचित्र छायौंकन अनुमति दिने।

(२) प्रेस तथा सूचना समन्वय शाखा :-

- नेपाल सरकारको प्रेस र आमसञ्चार सम्बन्धी नीति र कार्यक्रमको तर्जुमा सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- प्रेस नीतिको कार्यान्वयनमा भएका कठिनाइहरूको अध्ययन गरी सुधारात्मक उपायहरूबारे राय दिने।
- सूचना तथा प्रसारण विभागसँग समन्वय राखी प्रेस सूचना सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- अनलाइन सञ्चार माध्यमको नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नेपाल सरकार र प्रेसबीच सुमधुर सम्बन्ध विकसित गर्न आवश्यक तथा सामयिक उपायहरू पत्ता लगाउने।
- नेपाल सरकारको नीति र कार्यक्रम तथा विभिन्न निकायहरूको क्रियाकलापबारे राष्ट्रिय अखण्डता, साम्प्रदायिक सद्भाव, शान्ति सुरक्षा खलल हुने गरी प्रकाशित भएका भ्रामक समाचारहरूको खण्डन गराउने परिपाटीलाई विकसित गर्दै लैजाने।

- राज्यभर प्रेस सेवाको वर्तमान स्थितिको मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित ऐन नियमहरूमा सुधार गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने।
- विभिन्न सूचना सामग्रीहरूको योजना, उत्पादन, प्रकाशन र वितरणसम्बन्धी नीतिका लागि रायसल्लाह दिने।
- सञ्चारको हक र सूचनाको हक सम्बन्धी कार्यमा समन्वय गर्ने।

(३) कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा :-

- मन्त्रालय र सम्बद्ध निकायको ऐन/नियम र नीति/कार्यविधि/गठन आदेश तर्जुमा तथा समय सापेक्ष संशोधन/परिमार्जन गर्ने।
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयमा निर्मित ऐन/नियम/नीति/कार्यविधि/गठन आदेशहरूमा कानूनी राय परामर्श दिने।
- विभिन्न तहका अदालतमा मन्त्रालय विरुद्ध परेका मुद्दामा लिखित जवाफ सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- अदालतबाट भएका मन्त्रालयका सम्बद्ध फैसला कार्यान्वयन गर्ने।

(ग) फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन महाशाखा :-

- ITU Radio Regulation मा आधारित Spectrum व्यवस्थापनका लागि आवश्यक प्रणाली, नीति, नियम सम्बन्धी राष्ट्रिय योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, पुनरावलोकन, परिमार्जन एवं परिष्कृत गर्ने।
- नेपालको Orbital Slot Allocation को उपयोग सम्बन्धमा ITU सँग आवश्यक समन्वय गरी Allocated Slot प्रयोगको निम्ति आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
- राष्ट्रिय फ्रिक्वेन्सी Allocation Table तयार गर्ने र तदनुरूप Assignment, Channeling, Reforming योजनाहरू तय गर्ने।
- फ्रिक्वेन्सीको केन्द्रीय अभिलेख राख्ने।
- रेडियो ऐन, नियमको अधीनमा रही विभिन्न रेडियो सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने रेडियो फ्रिक्वेन्सीको इजाजत सम्बन्धी नियमन गर्ने।
- रेडियो फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिको सचिवालयको कार्य गर्ने।
- रेडियो उपकरण तथा प्रणालीको प्राविधिक गुणस्तर, उपयुक्त प्रविधि, प्रणाली तथा परिष्कृत गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संस्थाहरू जस्तै ITU, ICAO, INTELSAT, APT, APSCC, ABU सँग समन्वय राखी रेडियो फ्रिक्वेन्सीहरूको प्रयोग सम्बन्धमा जानकारी गर्ने गराउने।
- रेडियो फ्रिक्वेन्सीको प्रयोगको मनिटरिङको व्यवस्था गर्ने।
- मनिटरिङ स्टेशन, भ्यान लगायत पूर्वाधारको विस्तार गर्ने।
- स्थलगत निरीक्षण तथा जाँच गराउने।
- सबै प्रकारका उपलब्ध रेडियो सञ्चार एवं रेडियो प्रसारण प्रविधिहरूको अध्ययन विश्लेषण गरी सुहाउँदो प्रविधि उपयोग गर्ने व्यवस्था गर्ने।

(१) फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन तथा विश्लेषण शाखा :-

- समयानुकूल ITU Radio Regulation मा आधारित Spectrum व्यवस्थापनका लागि आवश्यक प्रणाली, नीति, नियम तथा प्रविधि सम्बन्धी राष्ट्रिय योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, पुनरावलोकन, परिमार्जन एवं परिष्कृत गर्ने।
- नेपालको Orbital Slot Allocation को उपयोगसम्बन्धमा ITU सँग आवश्यक समन्वय गरी Allocated Slot प्रयोगको निम्ति आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
- राष्ट्रिय फ्रिक्वेन्सी Allocation table तयार गर्ने र तदनुरूप Assignment र Channeling योजनाहरू तय गर्ने।
- राष्ट्रिय फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिको बैठकमा पेस गर्नुपर्ने विषयहरूको पहिचान तथा अध्ययन गर्ने।
- रेडियो सञ्चार उपकरणको आयात/निर्यात/निर्माण/उत्पादन सम्बन्धमा प्राविधिक मापदण्डको सिफारिस तथा तदनुरूप गर्न विद्यमान ऐन, नीति, नियम तथा आदेशहरूको पुनरावलोकन गरी आवश्यकतानुसार संशोधनका लागि सिफारिस गर्ने।
- रेडियो उपकरण तथा प्रणालीको प्राविधिक गुणस्तर, उपयुक्त प्रविधि, प्रणाली तथा परिष्कृत गर्ने।
- सञ्चार प्रविधिको समयानुकूल विश्वव्यापी विकासलाई अन्वेषण तथा विश्लेषण गरी मुलुकका लागि तुलनात्मक रूपले उपयोगी प्रविधि पहिचान गर्ने सिलसिलामा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणसँग समन्वय राखी काम गर्ने।
- Type Approval Requirements को मस्यौदा तयार गर्ने तथा निवेदन फारमहरूको विकास गर्ने।

(२) रेडियो फ्रिक्वेन्सी अनुगमन शाखा :-

- रेडियो फ्रिक्वेन्सीको प्रयोगको मनिटरिङ तथा Assigned फ्रिक्वेन्सीहरूको प्रयोगमा बाधा भए/नभएको पहिचान गर्ने।
- फ्रिक्वेन्सी प्रयोगको दैनिक Log book तथा रजिष्टर खडा गरी फ्रिक्वेन्सी प्रयोगमा र Interference र Disturbances भए/नभएको निश्चित गर्ने।
- रेडियो मनिटरिङ स्टेशन तथा Mobile रेडियो मनिटरिङ प्रणालीको दैनिक सञ्चालन, संरक्षण, संवर्द्धन, परिमार्जन, परिष्कृत, स्याहार, सम्भार तथा मर्मत गर्ने।
- इजाजत पत्रमा तोकेको स्तरअनुसार रेडियो फ्रिक्वेन्सी प्रयोग भए/नभएको जाँच गर्ने।
- फ्रिक्वेन्सीको अनधिकृत प्रयोग भएको वा स्तरअनुसार प्रयोग गरे/नगरेको पत्ता लगाउने।
- फ्रिक्वेन्सीको अधिकृत/अनधिकृत प्रयोगहरूको वार्षिक, मासिक, अर्धवार्षिक प्रतिवेदन राख्ने।
- इजाजतपत्र जारी गर्नुपूर्व सञ्चार उपकरणहरूका प्राविधिक आधार सूचकहरू जाँच गर्ने।
- Type Approval सञ्चार उपकरण तथा यन्त्र प्रणालीहरूको प्राविधिक Performance जाँच तथा प्रणालीहरूको अभिलेख राख्ने।
- समयानुकूल मनिटरिङ प्रणालीमा सुधार र विकास गर्न योजना/कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय रेडियो मनिटरिङ सम्बन्धमा समन्वय गर्ने।

- स्थलगत निरीक्षण तथा जाँच गर्ने ।
- सञ्चार उपकरण, यन्त्र प्रणालीको मनिटरिङ, जाँच गर्न Latest प्रविधिको प्रयोग तथा चयन गर्ने ।
- अधिनस्थ कार्यहरूको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- अधिनस्थ कार्यहरूको यकिन गरी वार्षिक, कार्यक्रमहरूको योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्ने तथा स्वीकृत योजना, कार्यक्रम तथा बजेटअनुसार कार्य सम्पन्न, कार्यान्वयन, अभिलेख राख्ने ।
- तालिम सेमिनार, कार्यशाला, गोष्ठी आदिहरूका उपलब्धि, निर्णय कार्यक्रम तथा सिफारिसहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
- अधिनस्थ कार्यहरू पुनरावलोकन, मूल्याङ्कन तथा परिमार्जन गर्ने ।
- रेडियो मनिटरिङ सम्बन्धमा ITU ले तोकेको प्राविधिक स्तर कायम गर्ने ।

(घ) सूचना प्रविधि महाशाखा :-

- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिको कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायहरूसँगको समन्वयमा आवश्यक कार्ययोजना तयार गर्ने र उक्त कार्ययोजनाको कार्यान्वयनमा सम्बन्धित निकायहरूलाई सहजीकरण गर्ने र प्रगति अनुगमन गर्ने ।
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिको आवधिक रूपमा विश्लेषण गरी समयानुसार पुनरावलोकन गर्न सहयोग गर्ने ।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारलाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गरी सुशासन प्रदान गर्न तथा सामाजिक तथा आर्थिक विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारका सूचना प्रविधि प्रणालीहरूको मानकीकरण (Standardize) गरी अन्तरआवद्ध (Interoperable) बनाउन आवश्यक मानक तथा निर्देशिका तयार गर्ने ।
- साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न तथा साइबर अपराध नियन्त्रण गर्न उपयुक्त नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाको लागी अध्ययन गरी सिफारिस गर्ने ।
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न आवश्यक संरचना, पूर्वाधार तथा क्षमताको विकास गर्ने
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघ सस्थाहरूलाई समन्वयन तथा अनुगमन गर्ने ।
- सूचना प्रविधिमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा भएका विकासमा पहुँच पुऱ्याई प्रविधि हस्तान्तरणलाई सहजीकरण गर्ने ।
- सूचना प्रविधि सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान केन्द्रको रूपमा कार्य गर्ने ।

(१) सूचना प्रविधि कार्यान्वयन तथा समन्वय शाखा :-

- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिमा उल्लिखित सरोकारवाला निकायहरूको संलग्नतामा कार्यक्रमहरूको पहिचान गरी कार्ययोजना तयार गर्ने ।

- e-Government, e-Commerce, Trade and Industry Promotion, e-Payment, IT Industry Promotion, e-Agriculture, e-Tourism, e-Health जस्ता क्षेत्रमा नेपाललाई आवश्यक उपयुक्त प्रविधिको पहिचान गरी सो प्रविधि प्रयोगको क्षमता विकास गर्ने ।
- नेपाल सरकारका निकायहरूले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने सूचना प्रविधि सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण सङ्कलन गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने ।
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिको आवधिक रूपमा विश्लेषण गरी समयानुसार पुनरावलोकन गर्न सहयोग गर्ने ।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारलाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गरी सुशासन प्रदान गर्न तथा सामाजिक तथा आर्थिक विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय सरकारका सूचना प्रविधि प्रणालीहरूको मानकीकरण (Standardize) गरी अन्तरआवद्ध (Interoperable) बनाउन आवश्यक मानक तथा निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गर्न सहजीकरण गर्ने ।

(२) साइबर सुरक्षा शाखा :-

- साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न तथा साइबर अपराध नियन्त्रण गर्न उपयुक्त नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाको लागी अध्ययन गरी सिफारिस गर्ने ।
- नेपालमा साइबर सुरक्षा तथा सूचना सुरक्षाको लागि आवश्यक मापदण्ड तयार गरी सो मापदण्ड कार्यान्वयन गर्ने ।
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न आवश्यक संरचना तथा पुर्वाधारको विकास गर्ने ।
- साइबर सुरक्षाको स्तर वृद्धि गर्न तथा साइबर अपराध नियन्त्रण गर्न क्षमता विकास गर्ने ।
- नेपालमा साइबर सुरक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरूलाई समन्वय तथा अनुगमन गर्ने ।
- मन्त्रालयको आन्तरिक सूचना प्रविधिको व्यवस्थापन गर्ने ।

(ऊ) सम्पादन भएका मुख्य कार्यहरूको विवरण :-

(क) श्रव्यदृश्य तथा प्रसारण सम्बन्धी :-

विवरण	आ.व. ०७८/७९ को चौथो त्रैमासिक प्रगति विवरण
कथानक चलचित्र जाँच सङ्ख्या	२८
चलचित्र जाँच (विज्ञापन चलचित्र समेत) छायाङ्कन तथा प्रदर्शन अनुमतिबाट संकलन भएको राजस्व	५,२०,०००
विज्ञापन चलचित्र सङ्ख्या	१०
विदेशी चलचित्र/ डकुमेन्ट्री छायाङ्कन सङ्ख्या	१२
विदेशी मुद्रा सिफारिस रकम	भा.रू. ६,२५,७७,४५९.००।— यू.एस.डलर. ९०५,५१३।-

(ख) प्रेस तथा सूचना सम्बन्धी :-

१. आर्थिक ऐन, २०७८ बमोजिम अखबारी कागजमा लाग्ने भन्सार महशुल छुटको सिफारिस गरिएको सङ्ख्या: ३
२. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सूचना उपलब्ध गराइएको सङ्ख्या: २
३. नेपाल सरकारका प्रवक्ता एवम् माननीय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रीज्यूबाट नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट भएको निर्णय सार्वजनिक पटक: ९
४. आमसञ्चारको वर्तमान स्थिति, तिनीहरूको समावेशीता, रोजगारी सिर्जना र अर्थतन्त्रमा प्रभाव सम्बन्धी अध्ययन विज्ञबाट गराइ प्रतिवेदन प्राप्त भएको।
५. वर्ष २०७८ एवं कोभिड- १९ महामारीका कारण वितरण हुन नसकेको वर्ष २०७६ र २०७७ को राष्ट्रिय पत्रकारिता पुरस्कार तथा वरिष्ठ पत्रकार सम्मान मिति २०७९ बैशाख २४ गते सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट प्रदान भएको।

(ग) कानून तथा फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी :-

१. दूरसञ्चार ऐन, २०५३ लाई समसामयिक बनाउनका लागि संशोधन विधेयकको मस्यौदा तयार गरिएको।
२. सुरक्षण मुद्रण विकास समिति (गठन) आदेश, २०७३ मा तेस्रो संशोधन गरिएको।
३. अतिरिक्त हुलाक नियमावली, २०३४ को पाँचौं संशोधनका लागि मस्यौदा तयार गरिएको।
४. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणका कर्मचारीहरूको (सेवाका शर्त सम्बन्धी) विनियमावलीको पहिलो संशोधन मस्यौदा तयार गरिएको।

(घ) साइबर सुरक्षा सम्बन्धी :-

१. राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा अनुगमन केन्द्रमा जोडिएका सूचना तथा सञ्चार पूर्वाधार, सरकारी वेबसाइट तथा वेब एप्लिकेशनहरूको २४/७ आधारमा अनुगमन भइरहेको।

(ङ) सूचना प्रविधि कार्यान्वयन सम्बन्धी :-

१. डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्कलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले सरोकारवालासँग २ वटा छलफल कार्यक्रम आयोजना गरिएको।

(च) फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन तथा विश्लेषण सम्बन्धी :-

१. रेडियो ऐन, २०१४ तथा रेडियो सञ्चार लाइसेन्स नियमावली, २०४९ बमोजिम नियमन गरी १५ वटा संस्थाहरूलाई जरिवाना सजाय गरिएको।
२. रेडियो यन्त्र (वाकीटकी) प्रयोग गर्न १२ वटा संस्थाहरूलाई र C-Band मौसमी राडर स्थापना गर्न १ वटा संस्थालाई फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराइएको।
३. एफ.एम स्टेशन सञ्चालन गर्न १४ वटा संस्थाहरूलाई फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराइएको।
४. दूरसञ्चार ऐन, २०५३ बमोजिम गठित रेडियो फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिको बैठक आयोजना गरिएको।

(छ) रेडियो फ्रिक्वेन्सी अनुगमन सम्बन्धी :-

१. एफ.एम. लाई फ्रिक्वेन्सी दिएको सङ्ख्या: १२
२. वाकि टकि प्रयोगको लागि फ्रिक्वेन्सी सिफारिस भएको सङ्ख्या: ४
३. रेडियोको क्षमता वृद्धि तथा रेडियोको स्थानान्तरणको लागि सिफारिस गरिएको सङ्ख्या: ५
४. दूरसञ्चार उपकरणहरू आयातका लागि सिफारिस भएको सङ्ख्या: ६
५. रेडियो फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समिति अन्तर्गत प्राविधिक उप समितिको बैठक आयोजना भएको सङ्ख्या: ४

(ज) प्रशासन तथा विकास सहायता समन्वय सम्बन्धी

१. Hello सरकार मार्फत गुनासो फछ्यौटको अवस्था।

गुनासोको सङ्ख्या	फछ्यौट सङ्ख्या	प्रक्रियामा रहेकाको सङ्ख्या
८७	६१	२६

२. वैदेशिक कार्यक्रम/ तालिममा मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूबाट १७ जनालाई मनोनयन गरिएको।
३. कार्य सहमति तथा Non-Tourist Visa का लागि १८ जनाको सिफारिस गरिएको।

(झ) संस्थान समन्वय सम्बन्धी

१. रेडियो नेपालको ललितपुर, खुमलटार स्थित ११८ रोपनी जग्गा व्यवस्थापनको कार्य प्रारम्भ गरिएको।
२. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट अनुमति प्राप्त विभिन्न संस्थाहरूलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने सटहि सुविधा अन्तर्गत नेपाल राष्ट्र बैंकलाई सिफारिश गरिएको सङ्ख्या: अमेरिकी डलर ७८,१३,९०४।७०।-, युरो १३,९१९।७५।-, पाउण्ड स्टर्लिङ ५९,३४०।००।- र भारतीय मुद्रा ७,५१,२६,४८६।९४।- बराबरको विदेशी मुद्रा सटहि सुविधा उपलब्ध गराउन नेपाल राष्ट्र बैंकलाई सिफारिस गरिएको।
३. देहायको संस्थाहरूमा नियुक्ति गरिएको

क्र. सं.	संस्था	पद	नियुक्ति	निर्णय, निर्णय मिति
१	राष्ट्रिय समाचार समिति	कार्यकारी अध्यक्ष	श्री धर्मेन्द्र झा	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्, २०७९/०३/०६
२	सुरक्षण मुद्रण विकास समिति	कार्यकारी निर्देशक	श्री विकल पौडेल	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्, २०७९/०२/१३
३	नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण	प्राविधिक र प्रशासनिक सदस्य	श्री रविन्द्र झा (प्राविधिक सदस्य) श्री गोकर्ण सिटौला (लेखा तथा लेखापरीक्षण सदस्य)	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्, २०७९/०३/२१
४	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र	कार्यकारी निर्देशक	श्री प्रदिप शर्मा पौडेल	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्, २०७९/०३/३१

(ञ) योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन, बजेट, खर्च र राजस्व सम्बन्धी :-

१. मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको अनुगमन गरिएको सङ्ख्या: ६ वटा
२. तेस्रो त्रैमासिक प्रगति समीक्षा तथा मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समितिको बैठक सङ्ख्या: १ वटा
३. मन्त्रालय र मन्त्रालयसम्बद्ध निकायहरूबाट आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा सञ्चालन गरिने प्रमुख वार्षिक कार्यक्रमहरू समावेश गरी पुस्तक प्रकाशन गरिएको।

४. मन्त्रालय तथा मन्त्रालय अन्तर्गत निकायहरूबाट आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा खर्च भएको रकमको विवरण,

(रु. लाखमा)

क्र.सं.	विवरण	विनियोजन	वास्तविक खर्च (असार मसान्त सम्मको खर्चको अवस्था)	खर्च (प्रतिशतमा)
१.	चालु	५,५९,७६	४,७७,४५	८५.३
२.	पूँजीगत	१,९६,५१	१,३२,१५	६७.२५
२.	वित्तीय व्यवस्था	०	०	०
जम्मा		७,५६,२७	६,०९,६१	८०.६१

५. राजस्व संकलनको विवरण (आ.व. ०७८/७९)

क्र.सं.	राजस्व शीर्षक	संकलन भएको राजस्व रकम
१	१४१५१- सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	२,८६८,९५१
२	१४१५९- अन्य स्रोतबाट प्राप्त बाँडफाँट नहुने रोयल्टी	३,५५०,१३१,२३२।६८
३	१४१७६- पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी	-
४	१४१७९- अन्य बाँडफाँट हुने राजस्व	-
५	१४१९१- पर्यटन शुल्क	५८६,७५०
६	१४२१२- सरकारी सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१०४,०००
७	१४२२४- परीक्षा शुल्क	-
८	१४२२९- अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३,३६२,०६१,७३१।५५
९	१४३१२- प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	७,२५०
१०	१५१११- बेरुजु	२२,८२२
११	१५११२- निकासी फिर्ता	-
१२	१५११३- अनुदान फिर्ता	२४,६१५,१५२।९०
१३	३३३४५- पर्यटन शुल्क	-
१४	३३३९१- अन्य बाँडफाँट हुने राजस्व संकलन	-
जम्मा रकम		६,९४०,३९७,८९०।१३०

६. बेरुजुको विवरण (आ.व. ०७८/७९)

	कुल बेरुजु	फछ्यौट बेरुजु	फछ्यौट प्रतिशत
मन्त्रालय	३,७३,०,२४७	१३,९८१४	३.७५
मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरू	३,२०,२४५	९८,४२३	३०.७३

७. मन्त्रालय तथा मन्त्रालय अन्तर्गत निकायहरूको लागि आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा विनियोजन भएको रकमको विवरण।

(रु. लाखमा)

क्र.स.	विवरण	विनियोजन	स्रोत	
			नेपाल सरकार/आन्तरिक ऋण	वैदेशिक सहायता
१.	चालु	५,४०,२७	५,३०,२७	१०,००
२.	पूँजीगत	३,१९,६३	२,६९,६३	५०,००
३.	वित्तीय व्यवस्था	४९,००	-	-
जम्मा		८,५९,९० (वित्तीय व्यवस्था बाहेक)	७,९९,९०	६०,००

८. आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यमा उल्लेखित बुँदाहरूको माइलस्टोन सहितको कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको एकीकृत अनुगमन प्रणालीमा प्रविष्ट गरिएको।

९. राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको ४९ औं बैठकको निर्णय नं. ३ को कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा राष्ट्रिय राजमार्ग, रणनीतिक महत्वका सडक, पुल, शहरी विकास लगायतका पूर्वाधार निर्माण तथा सोको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्दा नै दूरसञ्चार सम्बन्धी पूर्वाधार राख्न मिल्ने Duct तथा Utility Corridor को व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकार (सचिवस्तर) मिति २०७९/०३/१६ को निर्णयानुसार समिति गठन भई कार्य प्रारम्भ गरिएको।

१०. आ.व. २०७९/८० को वार्षिक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको एकीकृत कार्ययोजना तयार गरी पुस्तक प्रकाशन गरिएको।

(ए) सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद :-

कार्यालय प्रमुखको नाम र सम्पर्क नम्बर :-

डा. बैकुण्ठ अर्याल
सचिव
सम्पर्क नं. ०१-४२११६५०

प्रवक्ताको नाम र सम्पर्क नम्बर :-

श्री सेवन्तक पोखरेल
सहसचिव/प्रवक्ता
सम्पर्क नं. ०१-४२११५७१

सूचना अधिकारीको नाम र सम्पर्क नं.:-

निर्मला न्यौपाने
उपसचिव/सूचना अधिकारी
सम्पर्क नं. ०१-४२११६२५

मन्त्रालयको वेबसाइट: www.mocit.gov.np, email: info@mocit.gov.np

(ऐ) ऐन, नियम, विनियम, निर्देशिका, आदेश र कार्यविधि/ मापदण्ड :-

१. नीतिहरू:-

- सञ्चार तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रको दीर्घकालीन नीति, २०५९
- दूरसञ्चार नीति, २०६०
- दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँट तथा मूल्य) सम्बन्धी नीति, २०६९
- राष्ट्रिय चलचित्र नीति, २०७१
- ब्रोडब्याण्ड नीति, २०७१
- सञ्चार तथा सूचना प्रविधि नीति, २०७२
- आमसञ्चार नीति, २०७३
- विज्ञापन रहित (Clean Feed) नीति, २०७३
- भू-उपग्रह नीति, २०७७

२. ऐनहरू:-

- रेडियो ऐन, २०१४
- राष्ट्रिय समाचार समिति ऐन, २०१९
- गोरखापत्र संस्थान ऐन, २०१९
- हुलाक ऐन, २०१९
- आन्तरिक हुलाक वस्तु (बीमा गर्ने) ऐन, २०१९
- चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६
- सञ्चार संस्थान ऐन, २०२८
- छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन, २०४८
- प्रेस काउन्सिल ऐन, २०४८
- राष्ट्रिय प्रसारण ऐन, २०४९
- श्रमजीवी पत्रकार सम्बन्धी ऐन, २०५१
- दूरसञ्चार ऐन, २०५३
- विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक) कारोबार ऐन, २०६३
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- विज्ञापन (नियमन गर्ने) ऐन, २०७६

३. नियमहरू :-

- आन्तरिक हुलाक वस्तु बीमा गर्ने नियमहरू, २०१९
- हुलाक नियमावली, २०२०
- गोरखापत्र कर्पोरेशन नियमहरू, २०२१
- धनादेश नियमावली, २०३१
- हुलाक बचत बैङ्क नियमावली, २०३३

- अतिरिक्त हुलाक नियमावली, २०३४
- बहिरङ्ग हुलाक नियमावली, २०३४
- राष्ट्रिय समाचार समिति नियमावली, २०४१
- छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी नियमावली, २०४९
- प्रेस काउन्सिल (कार्य व्यवस्था) नियमावली, २०४९
- रेडियो सञ्चार (लाईसेन्स) नियमावली, २०४९
- राष्ट्रिय प्रसारण नियमावली, २०५२
- श्रमजीवी पत्रकार सम्बन्धी नियमावली, २०५३
- दूरसञ्चार नियमावली, २०५४
- मुद्रण सम्बन्धी नियमहरू, २०५५
- चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) नियमावली, २०५७
- रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०५७
- विद्युतीय कारोबार नियमावली, २०६४
- सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
- विज्ञापन (नियमन गर्ने) नियमावली, २०७७

४. निर्देशिकाहरू:-

- हुलाक टिकट प्रकाशन निर्देशिका, २०७०
- पत्रकार दुर्घटना बीमा (व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७०
- नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१
- नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको प्रबन्ध निर्देशकको नियुक्ति र सेवा सुविधा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८
- अनलाइन सञ्चार माध्यम सञ्चालन निर्देशिका, २०७३
- सूचना प्रविधि आकस्मिक सहायता समूह सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- सरकारी निकायमा विद्युतीय पत्राचार (इमेल) व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- सूचना प्रविधि आकस्मिक सहायता समूह सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- पत्रकार वृत्ति कोष स्थापना तथा सञ्चालन निर्देशिका, २०७५
- सूचनाको हकको कार्यान्वयन सम्बन्धी अनुगमन निर्देशिका, २०७६
- सरकारी निकाय सञ्चालन सम्बन्धी एकीकृत विद्युतीय प्रणाली निर्देशिका, २०७८
- नागरीक एप सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८
- सरकारी वेबसाइट निर्माण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

५. आदेशहरू:-

- रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति (गठन) आदेश, २०४१
- राष्ट्रिय सूचना प्रविधि विकास समिति (गठन) आदेश, २०५८

- दूरसञ्चार पूर्वाधार निर्माण तथा सहप्रयोगसम्बन्धी आदेश, २०६९
- सुरक्षण मुद्रण विकास समिति गठन आदेश, २०७३

६. कार्यविधि/मापदण्डहरू:-

- राष्ट्रिय पत्रकारिता पुरस्कार र वरिष्ठ पत्रकार सम्मानलाई व्यवस्थित गर्ने कार्यविधि, २०७२
- सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसँग सम्बद्ध निकायका अध्यक्ष, सदस्य र पदाधिकारीको नियुक्ति तथा मनोनयनसम्बन्धी मापदण्ड, २०७३
- पत्रकारितासँगसम्बन्धित संघ संस्थाहरूलाई अनुदान तथा आर्थिक सहयोग वितरणसम्बन्धी कार्यविधि, २०७३
- चलचित्र छायाँकनमा सम्पर्क अधिकृत खटाउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३,
- चलचित्र जाँच समितिको कार्यविधि, २०७४
- नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको प्रबन्ध निर्देशक नियुक्ति सिफारिस सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८
- स्थानीय तहको सरकारबाट सम्पादन हुने एफ.एम. रेडियो तथा टेलिभिजन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नमूना कार्यविधि, २०७५
- प्रदेश तहको सरकारबाट सम्पादन हुने एफ.एम. रेडियो (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नमूना कार्यविधि, २०७५
- प्रदेश र स्थानीय तहहरूलाई रेडियो फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, २०७८